

Conceptverslag Standaardisatieraad

Datum: Donderdag 2 december 2021, 08:00 – 10:00 uur

Locatie: Microsoft Teams

Aanwezig: Pieter Hendrikse (voorzitter), Peter Boersema (KBb-E), Fons Dingelstad (OCW), Bert-Jan Geveke (DUO), Ernst-Jan Heuseveldt (VDOD), Jeffrey Hietbrink (PO-Raad & VO-raad), Hans Louwhoff (SURF), Marianne Mulder (Kennisnet), Frans Van Neerbos (saMBO-ICT), Henk Nijstad (Kennisnet), Paul Gillijns (GEU), IJsbrand Buys Ballot (Secretaris)

Afwezigheid: Pieter Ruempol, Paul Gillijns vervangt Pieter

Gasten: Remco de Boer (Architectuurraad), Erwin Bomas (Kennisnet), Brian Dommissie (Kennisnet), Dirk Linden (Kennisnet)

1. Opening

- De voorzitter heet de nieuwe leden Hans Louwhoff, Frans van Neerbos en secretaris IJsbrand Buys Ballot welkom. Hans stelt zich voor en geeft aan vanuit zijn bestuursfunctie bij SURF de ambitie te hebben om met de Standaardisatieraad het belang van afspraken en architectuur op verschillende domeinen te borgen. De voorzitter onderstreept het belang van bestuurlijke deelname binnen de Standaardisatieraad.
- De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
- Het verslag van de vorige vergadering wordt ongewijzigd vastgesteld.

Actiepunten

- **A1** Agenderen van de positionering en werkwijze van Edustandaard in het ketenregieoverleg MBO.
- **A2** Uitnodigen vertegenwoordiger SUWI-keten voor toelichting op aanpak matchingsgegevens in Standaardisatieraad
- **A3** Secretaris stuurt de definitieve versie van het jaarplan als bijlage bij de stukken van de volgende vergadering in Q1 2022.
- **A4** Vaststellen van het principe 'Ethics by design' als nieuw principe in de ROSA als agendapunt in de volgende vergadering in Q1 2022.
- **A5** Samenhang referentiearchitecturen / revisie ROSA opnieuw agenderen op de eerstvolgende vergadering in 2022 en verder verkennen hoe de Standaardisatieraad kan groeien in haar rol als opdrachtgever.
- **A6** Afstemmen van nieuwe vergaderdata voor de Standaardisatieraad in 2022

2. Update Edustandaard

- Henk geeft een toelichting op de update vanuit bureau Edustandaard. De notitie is helder en er zijn geen opmerkingen. De nieuwe versie 2.5 van de standaard Distributie & Toegang wordt voor kennisgeving aangenomen.

3. Concept Jaarplan Edustandaard

- De voorzitter licht toe dat voor de komende twee jaar een activiteitenplanning is samengesteld en vraagt aan de leden of er suggesties zijn ter aanscherping en op welke activiteiten de leden als ambassadeur richting hun achterban kan optreden.
- Frans is blij met de eerste bullet in de inleiding waarin de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de adviesfunctie van Edustandaard wordt benadrukt. Advies vanuit Edustandaard (Architectuurraad) is noodzakelijk voor betere

besluitvorming in andere gremia. Dit zorgt tevens voor een scherpere governance vanuit de Standaardisatieraad op de ROSA.

- Peter ziet de borging van standaarden via Edustandaard graag explicieter terug in het jaarplan. Het is belangrijk om daarbij een goede samenwerking op te bouwen met partijen als stichting SEM rond de verbetering van de leermiddelenketen.
- Paul zou graag onderzoek naar toegankelijkheidsstandaarden en de impact van (Europese) wetgeving op onze toepassingsdomeinen als activiteit toegevoegd zien.
- Ernst-Jan geeft aan behoefte te hebben aan een overzicht hoever het staat met de implementatie van standaarden in de sector en onafhankelijk te kunnen vaststellen of leden voldoen aan de standaarden. Bert-Jan vult aan dat het via internet.nl mogelijk is om zelf te toetsen.
- Ernst-Jan geeft ook aan dat meer aandacht nodig is voor het thema IAA. Dit wordt meegenomen in de werkgroep Toegang/IAA van de Architectuurraad.
- Bert-Jan bevestigt bovenstaande aandachtspunten en is blij met de aandacht voor onderwijswaarden. Hij ziet een rol voor de Standaardisatieraad als permanente uitkijkfunctie om ontwikkelingen in onze omgeving te volgen en wat dit betekent voor Edustandaard. Tot slot een suggestie om privacy toe te voegen als aandachtspunt naast informatiebeveiliging en toegang.
- Fons geeft complimenten voor de overzichtelijkheid van het jaarplan en bevestigt eerder genoemde suggesties. Fons roept op om als lid bij te dragen aan de verbinding in grote ketenoverleggen zoals het ketenregieoverleg en Edu-K. Het is daarbij van belang dat vanuit de Architectuurraad de bestuurlijke vertaalslag wordt gemaakt.
- Jeffrey geeft complimenten voor het jaarplan en benadrukt dat de uitkijkfunctie op ontwikkelingen moeilijk is waar te maken vanwege de complexiteit van de ketens.
- Hans herkent het belang van samenhang en krachtenbundeling en vraagt zich af of de adviesfunctie niet te vrijblijvend is. Op onderwijsarchitectuur zou Edustandaard dwingender kunnen zijn. De voorzitter stelt voor dit onderwerp in de voorraadagenda op te nemen en hier verder over na te denken.
- Hans geeft daarnaast aan graag bij te dragen aan het thema informatiebeveiliging. Dit is een belangrijk thema in hoger onderwijs.

Besluit: De Standaardisatieraad keurt het concept jaarplan Edustandaard 2022-2023 goed met inbegrip van de gemaakte opmerkingen.

Actie: De secretaris stuurt de definitieve 1.0 versie van het jaarplan naar de leden van de Standaardisatieraad zodra de aanpassingen zijn gemaakt.

4. ROSA & onderwijswaarden / toevoegen nieuw principe Ethics by design

- Erwin Bomas en Remco de Boer geven een presentatie over de onderwijswaarden i.r.t. de ROSA. Met het Waardenkader wordt aandacht gevraagd voor waardendenken. Technologieën kunnen waarden onder druk zetten en daarom is het goed om deze als uitgangspunt mee te nemen in digitalisering en architectuur (principe: ethics by design).
- In januari 2021 is de WaardenWijzer gepresenteerd in de Architectuurraad en is vastgesteld dat dit heel waardevol kan zijn in de ROSA om de afwegingen bij architectuurkeuzes op basis van waardenafwegingen mee te nemen.
- Na tussentijdse presentatie in de bijeenkomsten in april en juli is in september 2021 de uitwerking van waardenwijzer in de Architectuurraad besproken en o.b.v. die uitwerking heeft de AR aangegeven het principe Ethics by design te willen toevoegen aan de ROSA.

- Concrete vraag aan de Standaardisatieraad is of de Standaardisatieraad kan instemmen met het voorstel van de Architectuurraad om het principe 'Ethics by design' toe te voegen aan de ROSA.
- Peter vindt het een belangrijk onderwerp maar de impact op waarden komt vaak pas bij het toepassen naar voren. Terwijl je met architectuurdenken vaak aan de voorkant zit.
- Frans geeft aan dat eigenaarschap van de ROSA van belang is om waarden in de praktijk te brengen.
- Hans waakt voor een waardenvrije discussie over waarden. Wat geven we vanuit de Standaardisatieraad mee? Wat is bijvoorbeeld onze visie op de dominante positie van big tech bedrijven? Het ambitieniveau is belangrijk.
- Fons heeft behoefte aan een vertaalslag. Wat betekent opname in de ROSA concreet? Wat is de consequentie voor de ketenprocessen, applicaties en producten die je maakt. Daarnaast geeft Fons aan dat Public Spaces zich bij OCW heeft gemeld om het waardendenken te stimuleren en ook zij zoeken naar instrumentatie om waarden te laten landen.
- Remco antwoordt dat met good practices als voorbeelden de slag wordt geslagen van theorie naar de praktijk. Met dit principe Ethics by design in de ROSA kunnen we er nu mee aan de slag en gaan we patronen en interventies zien in de praktijk.
- Erwin vult aan met het voorbeeld van de Corona-app. Hier zijn ethische ontwerpers bij betrokken geweest en waarbij is nagedacht over risico's zoals het beschermen van de privacy van gebruikers. Wie een product ontwikkelt, bepaalt de waardenafweging. Het moet een automatisme worden om bij het maken van ontwerpkeuzes het wegen van waarden mee te nemen in de ontwikkeling van techniek.
- Henk geeft ter aanvulling het lerarenregister als voorbeeld uit het verleden. Er waren bij de ontwikkeling destijds al discussies die we niet goed konden hanteren omdat een kader ontbrak bij de ROSA-scan. Nu is dit kader er wel.
- Fons reageert dat het bij de Corona-app een principiële keuze was om deze open source te ontwikkelen. Kun je deze keuze aan de individuele ontwerper overlaten of moet dit op ander niveau?
- Marianne vult aan blij te zijn met het kader en dat deze in de ROSA komt. Binnen Kennisnet is al verkend in hoeverre de verschillende voorzieningen voldoen aan de onderwijswaarden. Bij de ontwikkeling van nieuwe diensten wordt ook naar de ROSA gekeken.
- De voorzitter stelt vast dat de Standaardisatieraad het belang van de waarden onderschrijft en steunt, maar dat de vraag over het eigenaarschap blijft liggen als agendapunt. Daarom is er geen formeel besluit ter vaststelling mogelijk. De voorzitter stelt voor dit agendapunt opnieuw te agenderen voor de volgende vergadering ter besluitvorming met als opdracht om dit onderwerp handen en voeten te geven om de ambassadeursrol voor de Standaardisatieraad mogelijk te maken.

Actie: De Standaardisatieraad onderschrijft het belang van de WaardenWijzer en stimuleren het wegen van waarden bij ketentrajecten. De Standaardisatieraad stelt vast dat de Architectuurraad door kan gaan met oefenen en ervaring opdoen met het principe 'Ethics by design', maar dat het principe hiermee in concept blijft en nog niet formeel is vastgesteld. De Standaardisatieraad ziet dit onderwerp graag terug op de agenda in 2022.

5. Samenhang referentiearchitecturen (revisie ROSA)

- Brian Dommissie, projectleider van het project ROSA Revisie, geeft een presentatie en licht toe wat de aanleidingen zijn om een revisie van de ROSA te doen. Er is grote behoefte aan meer samenhang en samenwerking tussen de referentie- en

doelarchitecturen. Sectoroverstijgende ketenvoorzieningen willen zich graag baseren op de ROSA, die daar echter op dit moment niet klaar voor is. Door o.a. deze wensen is gekozen voor een projectmatige aanpak.

- Ketendoelen zijn voor een groot deel te realiseren via informatisering en de organisatie daarvan. Architectuur is hierbij een onmisbaar instrument
- Partijen die in meerdere ketens en sectoren opereren zoals DUO, CvTE, leveranciers etc. hebben baat bij een sectoroverstijgende architectuur.
- Doelstelling van ROSA is dan ook het bevorderen van ketensamenwerking ten aanzien van de informatievoorziening in het onderwijs in alle sectoren en (onderwijs)sectoroverstijgende aspecten van informatievoorziening
- Vanuit de Architectuurraad (inhoudelijk de hoeder van de ROSA) wordt aan de Standaardisatieraad gevraagd om in relatie tot de ROSA eigenaar van de business case te worden en als formeel opdrachtgever van het project Revisie ROSA te fungeren (accorderen dat dit project kan worden uitgevoerd). Op bestuurlijk niveau ervoor te zorgen dat de ROSA en de andere referentiearchitecturen gebruikt worden als een gezaghebbende basis voor vernieuwing en verbetering van de informatiehuishouding in het onderwijs. Ten derde op bestuurlijk niveau de samenwerking tussen de referentiearchitecturen te borgen en de samenhang te bevorderen.
- De Standaardisatieraad bevestigt dat zij achter het project staan en ondersteunt de ambitie om de samenhang te bevorderen.
- Frans merkt op dat in de meegestuurde projectaanpak de AR als hoeder van de ROSA staat aangegeven en in de presentatie de Standaardisatieraad de opdrachtgever is. Brian zal dit aanpassen in de 1.0 versie.

Besluit: De Standaardisatieraad gaat akkoord met de rolverdeling met de Standaardisatieraad als opdrachtgever en de Architectuurraad als inhoudelijk hoeder van de ROSA. De Standaardisatieraad bevestigt het belang van de ROSA en ondersteunt de business case. De andere gevraagde zaken vereisen nadere uitwerking en ook discussie in de Standaardisatieraad. Daarom zal Brian Domnisse als projectleider in de volgende vergadering rapporteren over de voortgang.

Actie: Samenhang referentiearchitecturen / revisie ROSA opnieuw agenderen op de eerstvolgende vergadering in 2022 en verder verkennen hoe de Standaardisatieraad kan groeien in haar rol als opdrachtgever.

6. UBV Veilig en betrouwbaar e-mailverkeer (versie 0.9)

- Dirk Linden geeft een toelichting op de in beheername en wat de toegevoegde waarde is van deze afspraak. De afspraak is beter leesbaar en toepasbaar op de onderwijscontext en is aangevuld met adviezen hoe deze in te zetten
- Nu start de volgende fase met hoe ervoor te zorgen dat deze afspraak daadwerkelijk gebruikt gaat worden door een breed publiek.
- Via internet.nl kunnen domeinen getoetst worden. Via deze website is een score qua compliancy op standaarden te zien. Deze werkwijze zou je ook in de keten kunnen toepassen. Ketenpartijen moeten hierover besluiten of ze dit willen.
- De Standaardisatieraad keurt de in beheername goed en neemt de afspraak formeel in beheer. Over de implementatie wordt nagedacht.

Besluit: De leden van de Standaardisatieraad gaan akkoord met de in beheername van de afspraak UBV Veilig en betrouwbaar e-mailverkeer (versie 0.9).

7. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag

8. Vervolgafspraken

- Afstemmen vergaderdata in 2022, voorstel om onderstaande data te reserveren in de agenda:
 - i. donderdag 31 maart van 09:00 - 11:00 uur (online via Teams)
 - ii. donderdag 14 juli van 10:00 - 12:30 uur (fysiek bij SURF, incl lunch)
 - iii. donderdag 10 november van 10:00 - 12:00 uur (online via Teams)
- Peter geeft aan dan op vakantie te zijn. De voorzitter verzoekt om naar een alternatieve datum te zoeken.

Actie: De secretaris stemt nieuwe vergaderdata 2022 af met de leden van de Standaardisatieraad.

9. Afsluiting